

ΠΡΟΣ:

**ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ & ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ & ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

Κοινοποίηση:

Δήμο Μετεώρων / Γραφείο Δημάρχου

Εφορεία Αρχαιοτήτων Τρικάλων

Περιφέρεια Θεσσαλίας / Γραφείο Περιφερειάρχη

Τρίκαλα/Αθήνα/Θεσσαλονίκη,

Περιφέρεια Θεσσαλίας / Γραφείο Αντιπεριφερειάρχη Τρικάλων

20/1/2025

Περιφέρεια Θεσσαλίας / Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων /

Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού / Τμήμα

Περιβάλλοντος

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας /

Γραφείο Γραμματέα

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας /

Διεύθυνση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού Θεσσαλίας

Γενική Διεύθυνση Αναστήλωσης Μουσείων και Τεχνικών

Έργων

Σύλλογο Ελλήνων Αρχαιολόγων

Πανελλήνια Ομοσπονδία Ενώσεων Μηχανικών Δημοσίων

Υπαλλήλων Διπλωματούχων Ανωτάτων Σχολών-ΥΠΠΟ

Ανοιχτή επιστολή

*Ο κόσμος φκιάνουν εκκλησιές φκιάνουν και μοναστήρια,
φκιάνουν και πετρογέφυρα για να περνάει ο κόσμος*

Στη γνωμοδότησή σας (αρ.πρωτ.: 516749/3-1-2025) προς την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας, σχετικά με την κατασκευή υδροηλεκτρικού σταθμού 760 KW στο Κρανιώτικο ρέμα στα ορεινά Τρίκαλα, αναφέρετε ότι «στην υπό εξέταση περιοχή και στον περιβάλλοντα χώρο της, δεν υπάρχουν κτίσματα που να έχουν χαρακτηριστεί ως Νεώτερα Μνημεία ή Ιστορικός Τόπος». Επιπλέον, στο ίδιο έγγραφο:

1. Διευκρινίζετε ότι η γνωμοδότησή σας δεν βασίστηκε σε αυτοψία στην περιοχή.
2. Καλείτε την παραλήπτρια αρχή να σας ενημερώσει εφόσον «εντοπιστούν (...) οποιεσδήποτε παραδοσιακές κατασκευές προϋφιστάμενες των τελευταίων εκατό ετών (μυλαύλακες, παλαιά κτίσματα, λιθόκτιστα γεφύρια, καλντερίμια κλπ)».
3. Επιφυλάσσετε για «σχετικές, κατά νόμο, ενέργειες», στην περίπτωση που όντως κάτι τέτοιο εντοπιστεί και αναφερθεί στην Υπηρεσία σας.

Κατόπιν τούτων, με την παρούσα επιστολή, θέτουμε υπόψη σας ότι:

1. Όχι γενικά «στην περιοχή», αλλά μόλις δέκα μέτρα (10μ.) από την περιήφραξη του οικοπέδου όπου τοποθετείται ο σταθμός παραγωγής του εν λόγω έργου και εξήντα μέτρα (60μ.) από το ίδιο το κτίριο του σταθμού, υπάρχει *μονότοξο πέτρινο γεφύρι*, συνολικού αναπτύγματος 20,5μ., γνωστό στους κατοίκους και τους επισκέπτες της Κρασιάς και του Ασπροποτάμου ως *Γεφύρι του Γκίκα*.

2. Η ίδια η ενδιαφερόμενη εταιρεία, στα τοπογραφικά σχέδια που είναι διαθέσιμα στην Υπηρεσία σας, επισημαίνει όχι μόνο την ύπαρξη του γεφυριού, αλλά και την προτεινόμενη όδευση του καλωδίου σύνδεσης με μετασχηματιστή της ΔΕΗ, από σημείο η απόσταση του οποίου δεν ξεπερνά τα τρία μέτρα (3μ.) από το αριστερό βάθρο του (κατά τη ροή του ρέματος).

3. Σύμφωνα με τοπικούς ερευνητές, το γεφύρι κατασκευάστηκε είτε τη δεκαετία του 1880, στη διάρκεια της θητείας της πρώτης δημοτικής αρχής του Δήμου Χαλκίδος παρ' Ασπροποτάμω μετά την προσάρτηση της Θεσσαλίας στα όρια του ελληνικού κράτους,¹ είτε ακόμα παλιότερα, κατά το δεύτερο ήμισυ του 18ου αιώνα, βάσει συγκεκριμένων κατασκευαστικών χαρακτηριστικών του (τέσσερις εγκάρσιοι μεταλλικοί ελκυστήρες στο τόξο του).²

4. Το γεφύρι υπήρξε ιστορικά σημαντικό υλικό στοιχείο της μετακίνησης των κοπαδιών στα θερινά βοσκοτόπια της περιοχής. Υπενθυμίζουμε ότι η Ελλάδα το 2017 ενέγραψε τη Μετακινούμενη Κτηνοτροφία στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς³ και το 2019 προχώρησε σε ένταξη, από κοινού με την Αυστρία και την Ιταλία, του αντίστοιχου πολιτισμικού στοιχείου στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της ΑΠΚ της Ανθρωπότητας της UNESCO. Οι συγκεκριμένες θεσμικές κινήσεις δεσμεύουν σε μέτρα διαφύλαξης του τοπίου που σηματοδοτεί τις εναπομείνουσες στράτες της μετακινούμενης κτηνοτροφίας και τα γεφύρια αποτελούν κρίσιμα στοιχεία αυτού του ανθρωπογενούς πολιτισμικού τοπίου, σε τεχνική αρμονία με τη φύση και σε κοσμοθεωρητικό διάλογο με αυτή, όπως αποτυπώνεται σε προφορικές λαϊκές παραδόσεις της περιοχής.

5. Πέρα από την παλαιότητα της κατασκευής του και τη σημασία του για την εν γένει διαφύλαξη του πολιτισμικού τοπίου της περιοχής,⁴ η επιτόπια αυτοψία θα επέτρεπε στην Υπηρεσία σας να διαπιστώσει και τις φθορές που υπέστη το δεξιό βάθρο του γεφυριού από την κακοκαιρία Ντάνιελ (2023) και οι οποίες καθιστούν απαραίτητη και κατεπείγουσα τη συντήρησή του, με στόχο την προστασία του. Σχετικές ενέργειες έχει αναλάβει ήδη η Εφορεία Αρχαιοτήτων Τρικάλων, στο πλαίσιο αρμοδιοτήτων της.

¹ Δημήτριος Ι. Κωνσταντινίδης, *Κρασιά Ασπροποτάμου: Η Ιστορία, ο Τόπος, οι Άνθρωποι*. Τρίκαλα 2007.

² Σωτήρης Απ. Γοργογέτας, «Τα πέτρινα γεφύρια της περιοχής του Ασπροποτάμου». Ανακοίνωση στο 9ο Συμπόσιο Ιστορίας, Λαογραφίας, Βλάχικης Παραδοσιακής Μουσικής και Χορών, Ασπροποτάμος Τρικάλων 11-13 Μαΐου 2007.

³ Με την με αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΝΠΑΑΠΚ/ΤΑΠΚΔΘ/289613/187811/1037/254 Υπουργική Απόφαση. Βλ. σχετικά: <https://ayla.culture.gr/%ce%b5%ce%b3%ce%b3%cf%81%ce%b1%cf%86%ce%ae-%cf%84%ce%b7%cf%82-%ce%bc%ce%b5%cf%84%ce%b1%ce%ba%ce%b9%ce%bd%ce%bf%cf%8d%ce%bc%ce%b5%ce%bd%ce%b7%cf%82-%ce%ba%cf%84%ce%b7%ce%bd%ce%bf%cf%84%cf%81/>

⁴ Σύμφωνα με τη σχετική Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης (Νόμος 3827/2010: Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης του Τοπίου, (ΦΕΚ 30/Α/25-02-2010) και τη Σύμβαση της UNESCO του 2003 για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς,

6. Αντίθετα προς αυτόν τον στόχο, η άμεση γειτνίαση με ένα βιομηχανικό κτίριο εμβαδού 170 τ.μ. και ύψους 7 μ. (του οποίου άλλωστε τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά δεν διευκρινίζονται παρά ελλιπέστατα), αλλά και με τα λοιπά απαιτούμενα εξωτερικά στοιχεία (γερανογέφυρα, περίφραξη κ.ά.), όταν μάλιστα όλα αυτά παρεμποδίζουν τη θέα προς το γεφύρι από τον υφιστάμενο χωματόδρομο που έρχεται από το χωριό, καταδικάζει αυτό το δείγμα πολιτιστικής κληρονομιάς στην αφάνεια και την οριστική εγκατάλειψη.

7. Η δήλωση της ενδιαφερόμενης εταιρίας ότι «κάθε προσδοκία τουριστικής ανάπτυξης έχει απέλθει» (σελ. 159 της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων), εκτός από βαθιά υποτιμητική για την περιοχή και τους κατοίκους της, είναι απολύτως αυθαίρετη: δεν λαμβάνει υπόψη ούτε την ιστορική και πολιτιστική σημασία του τόπου, ούτε παλιότερα ή πρόσφατα στοιχεία των επισκέψεων, ούτε όμως και την προοπτική ανάδειξης του γεφυριού από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Δεδομένου ότι «το τοπίο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο δημόσιου ενδιαφέροντος στο πολιτισμικό, οικολογικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό πεδίο, ότι συνιστά πόρο που ευνοεί την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας, καθώς και ότι η προστασία, η διαχείριση και ο σχεδιασμός του μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας»⁵

Δεδομένου ότι η υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά συνδέονται άρρηκτα με την ιστορική φυσιογνωμία του τόπου και την ταυτότητα των κατοίκων του,

Δεδομένου ότι η τέχνη της πέτρας, κορυφαία έκφραση της οποίας είναι η παραδοσιακή γεφυροποιΐα, επίσης προστατεύεται ήδη από το 2019⁶,

Καλούμε την Υπηρεσία σας να προβεί όντως στις κατά Νόμο ενέργειες τις οποίες προαναγγέλλετε, αρχής γενομένης από μία γνωμοδότηση που δεν θα αγνοεί την ύπαρξη του γεφυριού, τη σημασία του για την περιοχή αλλά και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του κρινόμενου έργου.

Υπογραφές
Σύλλογος Ζωντανός Ασπροπόταμος
Πολιτιστικός Σύλλογος Κρανιάς Ασπροποτάμου
Συντροφιά Βλάχων Αθήνας
Δίκτυο Φορέων & Πολιτών για την προστασία του Ασπροποτάμου
Φίλες & Φίλοι του Ασπροποτάμου
Δίκτυο για το αστικό πράσινο “SOSε τα δέντρα”
Οικολογική κίνηση Θεσσαλονίκης

⁵ Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Τοπίου, ό.π.

⁶ ΥΑ με αρ.πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΝΠΑΑΠΚ/ΤΑΠΚΔΘ/289610/ 187808/1036/253, πρβλ.
https://ayla.culture.gr/i_paradosiaki_texni_tis_petras_sta_lagadia_arkadias/